

Babos Tibor alezredes

## **AZ EURÓPAI BIZTONSÁG ÖT KÖZPONTI PILLÉRE**

című doktori (Ph.D.) értekezésének  
szerzői ismertetése és  
hivatalos bírálatai

Babos Tibor alezredes

**AZ EURÓPAI BIZTONSÁG ÖT KÖZPONTI PILLÉRE**

című doktori (Ph.D.) értekezésének  
szerzői ismertetése és  
hivatalos bírálatai

Témavezető:

Dr. Kőszegvári Tibor nyá. vezérőrnagy, Professor Emeritus, DSc

*Fogd kézen a változásokat,  
mielőtt azok ragadnának torkon téged.*  
Churchill

## I. A tézis

Átlépven a harmadik évezred küszöbét nagy iramú változásoknak vagyunk tanúi a világban. A nyolcvanas évek végén a kommunista világrendszer totális összeomlásával véget ért a hidegháború, megszűnt a bipolaritás, s új gazdasági és politikai erővonalak mentén kezdtek átrendeződni a világ erőcentrumai. Az új stratégiai környezet mind Európa világpolitikai szerepében, mind pedig az európai rendben gyökeres változásokat eredményezett.

Európa és a kapcsolódó régiók mai geostratégiai jellemzője a kölcsönös függőségeken és alárendeltségeken alapuló komplexitás. Ehhez kapcsolódik a biztonsági kihívások dinamikus és sokrétű feltörése, amely kiteljesíti a kiszámíthatatlanságot, s egyben multiplikálja az európai biztonság evolúciós alternatíváit. Az a tény, hogy az Európai Unió és az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének tagállamai, tágabb értelemben pedig minden európai és észak-amerikai, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezeten és a Partnerség a Békéért Programon keresztül az összes volt szovjet utódállam is bekapcsolódik az európai biztonsággal kapcsolatos vitákba, együttevén inkább a további bonyolultság, semmint a rend felé hajtja a történéseket.

E rendkívüli dinamikájú és komplex folyamatok közepette a biztonságpolitika egyik alapvető feladata, hogy leegyszerűsítse, rendszerezze és meghatározza azokat a legfontosabb tényezőket, amelyek minimálisan, viszont elégségesen szükségesek az európai biztonság jelenlegi folyamatainak megértéséhez. Ennek megfelelően az értekezés három kérdésre ad választ:

1. Melyek az európai biztonsági architektúra mai központi pillérei?
2. Mennyi az európai biztonság megértéséhez minimálisan, viszont okvetlenül szükséges központi összefüggések száma?
3. Mi azok tartalma?

**Az értekezés tézise, hogy az európai biztonság megértéséhez legalább öt központi tényezőt, körülményt, folyamatot és azok korrelációját kell figyelembe venni, s amellet érvel, hogy a mai európai biztonság az alábbi központi pilléreken nyugszik:**

1. az európai **hatalmak** érdekérvényesítésének történelmi **jellemzőin**, tradicionális örökségén és aktuális interakcióin;
2. a globális és az európai **biztonsági kihívások** kontinuitásán, **változásán** és azok új trendjein;
3. az európai **védelmi képességek evolúcióján**;
4. a **transz-atlanti kapcsolat dialektikáján**, valamint
5. az **európai integráció törvényszerűségein**.

## II. A kutatómunka igazolása

A kutatómunka **aktualitása** és **fontossága** abban rejlik, hogy a mai rendkívüli iramú és összetett nemzetközi folyamatok közepette a biztonságpolitika alapvető igénye, hogy leegyszerűsítse, rendszerezze és meghatározza azokat a legfontosabb tényezőket, amelyek szükségesek az európai biztonság jelenlegi folyamatainak megértéséhez.

A kutatás **tárgyát** Európa biztonsági, nemzetközi, politikai, gazdasági és katonai törvényszerűségei, struktúrái és folyamatai képezik elsődlegesen. A téma komplexitásánál fogva azonban az elemzés számos más területet is érint, mint például a kontinens történelmi, kulturális, vagy szociális relevanciáit.

Az értekezés **célja**, hogy tanulmányozza az európai biztonság és a nemzetközi kapcsolatok törvényszerűségeit, rendszerét, folyamatait, valamint a tudományosság, a racionalitás és az objektivitás igényével olyan szempontrendszer felállítására tegyen javaslatot, amellyel egyszerűbben érthető meg az európai biztonság komplexitása

A kutatás **térben kiterjed** a földrajzi Európára és az ahhoz geostratégiai kapcsolódó geostratégiai kapcsolódó régiókra, így elsősorban az atlanti térségre, Észak-Amerikára, a Mediterráneumra, Észak-, Északnyugat- és Közép-Ázsiára, valamint a Közel-Keletre. Indirekt módon pedig – azokban az esetekben, amikor az a tézis kifejtése szempontjából indokolt –, globális vonatkozásokra is.

A kutatás alapvetően a poszthidegháború nemzetközi kapcsolataira koncentrál, azonban elfogadja a nemzetközi kapcsolatok azon iskolájának tanait, miszerint a mai körülmények jellemvonásai legmesszebb a vesztfáliai békék után kialakult európai rendre vezethetők vissza, amikor az államok először rendelkeztek a biztonság komplex kezeléséhez szükséges eszközökkel és struktúrákkal. Az értekezés **időbeni korlátja** ezért egyfelől 1648, másfelől pedig a jelen kor.

A vizsgálat figyelemközpontjában a nemzetközi kapcsolatok **”állami”** és **”nemzetközi intézményi”** szintjei, szereplői állnak. Az értekezés egyrészt vizsgálja az egyes államok közötti összefüggéseket, másrészt a nemzetközi intézmények horizontális kapcsolatrendszerének alakulását. Analizálja továbbá a két dimenzió vertikális relációját is, vagyis azt, hogy az állami szereplők kapcsolatai miképpen jelennek meg a nemzetközi intézmények szintjén, illetve a nemzetközi intézmények állásfoglalásai hogyan hatnak az államokra.

A kutatási cél elérése érdekében az értekezés az optimális és szükséges egyensúly megtartása igényével dolgozza fel az európai biztonság releváns **elméleti és gyakorlati** elemeit. Az értekezés **módszertani alapelve**, hogy az elméleti következtetések, prognosztikák mindenképpen a gyakorlati elemekre, tényekre épüljenek elsősorban. Központi metodikai törvényszerűségként jelenik meg ezért a komparatív elemzések és azon alapuló konzekvencia-alkotás.

A kutatómunka **megalapozottságát** a szakmai tapasztalatok és a felhasznált források minőségi indexei igazolják. Az értekezés nagyban támaszkodik a tudományos igényességgel feldolgozott személyes **szakmai tapasztalatokra**. Hasznosítva az EU, a NATO, a PfP, a Nyugat-európai Unió bizottságaiban, az Egyesült Államok és Kanada egyetemén, posztgraduális (tan)intézeteiben, valamint a több mint száz biztonságpolitikai kurzuson, szemináriumon, konferencián szerzett közvetlen ismereteket, az értekezés szakmaiságának

alapját az e szervezetekben folytatott tevékenység, munkamódszerek és személyes eszmecserék tapasztalatai képezik.

A kutatómunka **hitelessége**, mélysége és objektivitása szempontjából meghatározó körülményt képeztek a feldolgozott **források** minőségi és mennyiségi jellemzői. Annak ellenére, hogy a hazai források sok esetben komoly korlátokat mutattak, a nemzetközi szakirodalom és dokumentumok könyvtárakon és Interneten keresztül elért könyvei, tanulmányai, disszertációi, kimutatásai analízisével és szintetizálásával a témafeldolgozás nem ütközött akadályba. Ezt bizonyítja az értekezésben feltüntetett 410 hivatkozás, valamint az irodalomjegyzékben felsorolt 133 tétel.

Az értekezés **összességében** a globális és európai folyamatok részeként az európai biztonság átfogó, multidiszciplináris, viszont megbízható megragadására törekszik úgy, hogy közben maximálisan támaszkodik a történelmi fejlődésre és a jelenkor nemzetközi kapcsolatainak törvényszerűségére. Az öt központi pillér és azok tartalmának kifejtésével az értekezés egyfelől meghatározza az európai biztonság legfontosabb összefüggéseit, másfelől egy új szempontrendszer szerint tanulmányozza az európai biztonságot.

### III. Az értekezés felépítése

A fentiek tükrében **az értekezés az alábbi öt fejezetre épül:**

1. Az európai erőcentrumok érdekérvényesítése és kapcsolatai;
2. A globális biztonság átalakulása és az európai biztonság új irányai;
3. Az európai biztonságpolitika és katonai képességek fejlődése;
4. A transz-alantizmus;
5. *"Eufunkció"*<sup>\*</sup>: az európai integráció súlypontjai.

<sup>\*</sup>*eufunkció lat el., szóc* társadalmi cselekvések v. intézmények jótékony hatása mások működésére.

Kutatómunkámban három alapvető kérdésre adtam választ: (1) Melyek az európai biztonsági architektúra mai központi pillérei?, (2) Mennyi az európai biztonság megértéséhez minimálisan, viszont okvetlenül szükséges központi összefüggések száma?, és (3) Mi azok tartalma? A szakirodalom széleskörű feldolgozása és az európai biztonság releváns összetevőinek, folyamatainak részletes elemzése, értékelése alapján a kutatómunka céljaként azt tűztem ki, hogy – tudományos igényességgel – megkíséreljem leegyszerűsíteni, ésszerűsíteni és rendszerezni az európai biztonság vizsgálati módszereit, meghatározni annak legfontosabb elemeit, s értelmezni azok tartalmát.

A kutatási cél elérése érdekében tézisként fogalmaztam meg, hogy **az európai biztonság megértéséhez öt központi tényezőt, körülményt, folyamatot és azok korrelációját kell figyelembe venni.** Másként fogalmazva: **az európai biztonság legfontosabb összefüggései az említett öt központi pillér köré csoportosíthatók.** Tekintettel arra, hogy az öt pillér megbízhatóan felöleli az európai biztonság komplexitásának megközelítését, e rendszerelmélet elegendő és egyben elégséges a témakifejtés szempontjából. Újabb összetevő(k) rendszerbe állítása ugyan lehetséges, viszont nem feltétlenül szükséges.

Az egyes részterületek további lebontásával, értelmezésével és részletes elemzésével igazoltam a tézist, s választ adtam arra, hogy miért éppen ez az öt összefüggés és folyamat képezi az európai biztonság központi pilléreit. Rámutattam továbbá arra is, hogy az említett öt

terület önálló fejezetekben történő kifejtése ellenére azok nem különállóak, hanem szoros kapcsolatban vannak egymással, mi több jelentős átfedést és kölcsönös függőséget mutatnak.

Az **első fejezet** összegzett következtetéseként megállapítottam, hogy az európai biztonságpolitika formálódásában a mindenkori hatalmi centrumok érdekérvényesítése – a történelem folyamán éppúgy, mint ma – meghatározó és önálló faktor. Az európai erőcentrumok érdekérvényesítését és interakcióit, azon belül az európai impériumok kapcsolatainak kronológiai sarokpontjait; a történelmi-politikai hozományukat és az abból kialakult tradicionálisan kódolt ismertetőjegyeiket; a hidegháború, 2001. szeptember 11-e után és az Irak kapcsán tanúsított bel- és külpolitikai magatartásukat; aktuális katonai potenciáljukat; védelempolitikájuk, valamint a nemzetközi szervezetekhez és a többi hatalomhoz fűződő viszonyukat vizsgálva kimondtam, hogy az európai biztonság mai domináns szereplői: Németország, az Egyesült Királyság, Franciaország, az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország. Igazoltam, hogy tekintélyes politikai, gazdasági és katonai potenciáljuknál fogva ezen országok mindegyike ma is vezető világhatalom: Németország kivételével állandó alapító tagjai az ENSZ Biztonsági Tanácsának és atomhatalmak; mind tagja a világ legfejlettebb államait tömörítő G8-nak; részt vesznek a NATO, az EBESZ és más kisebb-nagyobb regionális biztonsági intézmény tevékenységében. Döntő befolyással bírnak regionálisan és a nemzetközi szervezetekre, ezért direkt, vagy indirekt formában a nemzetközi folyamatok alakulásának teljes egészére.

A **második fejezet** összegzett következtetéseként megállapítottam, hogy maguk a biztonsági kihívások, rizikófaktorok, illetve azok változása alapvetően befolyásolja az európai biztonság mindenkori szintjét, ezért önálló pillérként jelennek meg az öt pillérre épülő európai biztonság felépítményében. E fejezetben rámutattam azokra a globális biztonsági kihívásokra és releváns nemzetközi folyamatokra, amelyek meghatározzák, jellemzik vagy befolyásolják az európai biztonság jelenét és jövőjét. Kifejtve a legfontosabb veszélytényezők és azok változásának aktuális jellemzőit, "az általánostól a szűkebb felé" elvet követve egyfelől elvégeztem a biztonság "globális" és "európai" dimenzióinak vizsgálatát, valamint össze is hasonlítottam azokat egymással.

A **harmadik fejezet** összegzett következtetéseként megállapítottam, hogy a mind tömörebbé váló európai gazdasági, pénzügyi, kulturális központhoz társuló külpolitikai érdekek és a növekvő katonai erő természete elemi hatással van az európai biztonságra. Bizonyítottam, hogy az Európai Unió és az azt oltalmazni hivatott katonai képességek fejlődésének minőségi és mennyiségi mutatói nem csupán az európai biztonság átrendeződését vonják maguk után, hanem jelentősen befolyásolják az EU-USA, EU-NATO, EU-Oroszország kapcsolatokat, s egyben módosítják az Európai Unió fajsúlyát is a globális politikában. A CFSP, az ESDP és az ESDU kibontakozása, kronológiája, fejlődési stádiumai, kilátásai, valamint a keletkezett rezonanciák elemzése révén igazoltam, hogy az európai védelmi képességek – kezdeti szakaszuk ellenére – már ma is mind számottevőbb globális presztízszt, befolyást és további expanziós perspektívát kölcsönöznek az Uniónak.

A **negyedik fejezet** összegzett következtetéseként megállapítottam, hogy mivel az EU legfontosabb külkapcsolati partnere az Egyesült Államok, a transz-atlanti kapcsolat dialektikája és minősége alapvetően határozza meg a mai európai biztonságot. A történelmi, kulturális, gazdasági, kereskedelmi, biztonsági köteléken túl az EU-USA kapcsolatok azért is meghatározóak, mert a mai világ két legerősebb politikai-gazdasági erőközpontjáról van szó. A transz-atlanti kapcsolatok törvényszerűségei és vitái éppen ezért nem csupán Európa és Amerika, hanem az egész világ biztonságára is alapvető hatással vannak. A transz-atlanti biztonság három legfontosabb tényezőjének (1) az ESDP fejlődése és az általa keltett

törvények, (2) az Egyesült Államok kül- és azon belül Európa-politikája, valamint (3) az ESDP-NATO súrlódások tanulmányozása során megállapítottam, hogy az európai integrációból mindinkább kiteljesedő európai hatalmi erőkoncentráció egyfelől módosítja a korábbi *status quot*, másfelől eltérő értelmezést kap az Egyesült Államokban és Európában. A transzatlantizmus jövőjét illetően előrejeleztem, hogy az EU kiteljesedését, a közös európai biztonság- és védelempolitika fejlődését, valamint az Amerikai Egyesült Államok külpolitikáját ezért továbbra is számos tisztázatlan kérdés, nehezen kiszámítható evolúciós alternatívák, s mind több ellentmondás kíséri.

Az **ötödik fejezet** összegzett következtetéseként megállapítottam, hogy az európai biztonság legmeghatározóbb folyamata az integráció, amelynek két központi integrációs szervezete az EU és a NATO. Az integráció legjellemzőbb törvényszerűségeinek vizsgálata során megállapítottam, hogy míg a kilencvenes évek első felében – elsősorban a kelet-európai – dezintegrációs törekvések messze intenzívebben és katartikusabban jelentkeztek, addig az évtized második felében a dezintegráció integrációba csapott át, s e folyamat Kelet- és Nyugat-Európában, valamint az Egyesült Államokban is sarkalatos kérdéssé nőtte ki magát. Azzal, hogy elemeztem az Unió bővítésének hullámain, az integráció hatásmechanizmusát, tagjai és aspiránsai érdekeit, valamint az integrációban rejlő kényszerhelyzeteket igazoltam, hogy az integráció sokkal inkább egy folyamat, semmint végleges stádium. Végül rámutattam arra, hogy e progresszió két központi erőforrásból, egyfelől az EU és a NATO integrációs stratégiáiból, másfelől az aspiráns országok érdekeinek dialektikájából gerjesztődik, ahol összességében az eufunkció elemi fontossággal esik latba.

**Összességében,** az európai biztonság öt központi pillérének meghatározásával és azok értelmezésével rámutattam az európai biztonság megértéséhez minimálisan szükséges öt legfontosabb tényezőre, azok tartalmára. Tekintettel arra, hogy a szakirodalomban mindezidáig nem született az európai biztonság legfontosabb elemeinek összegyűjtésére vállalkozó tudományos igényű mű, leegyszerűsítettem és racionalizáltam az európai biztonság komplexitásának vizsgálatát, valamint új normarendszer ajánlásával kísérletet tettem a biztonsági tanulmányok eddigi iskolái és jövőbeni kutatásai (re)strukturálására.

#### IV. A kutatómunka új tudományos eredményei

Az európai biztonság öt központi pillérének meghatározásával és az egyes pillérek tartalmának értelmezésével az alábbi **tudományos eredményeket** értem el:

1. **Igazoltam, hogy minimálisan, viszont szükségszerűen öt központi tényezőre lehet felépíteni az európai biztonság tanulmányozásának szempontrendszerét;**
2. **Új struktúrába foglaltam az európai biztonság szövevényes, ok-okozati összefüggéseinek megértését, ezáltal új metodológiát és normarendszert állítottam fel az európai biztonság megközelítésére, vizsgálatára;**
3. Azzal, hogy a racionalitás és a tudományosság igényével öt pillérben minimalizáltam a biztonság európai vonatkozásainak legfontosabb tényezőit, e rendszerelmélet felállításával **egyszerűbbé tettem és ésszerűsítettem** azok megértését és tanulmányozását.



## V. Ajánlás

A kutatási eredmények elfogadása esetén javaslom, hogy a stratégiai, biztonsági és nemzetközi tanulmányokkal foglalkozó **egyetemek**, a kül- és védelempolitikai **kutatóintézetek**, valamint a biztonságpolitika kialakításában illetékes **kormánysszervek** (Honvédelmi Minisztérium, Külügyminisztérium, Belügyminisztérium, Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatal, Magyar Köztársaság Információs Hivatal) **e szempontrendszer és metodológia figyelembevételével vizsgálják az európai biztonság folyamatait, s érvényesítsék a nemzeti érdekeket**. Javaslom továbbá, hogy mint **forrástanulmány** az értekezés – nyomtatott és elektronikus formában – **elérhetővé váljon a stratégiai, biztonsági és nemzetközi tanulmányok kutatói, oktatói és hallgatói számára**.

## VI. Fontosabb publikációk jegyzéke

1. ***“Hungarian Peace Support Operations: Its Role in the Balkans and elsewhere”***, PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes, (könyvfejezet), Vienna, Austria, 2004 őszi
2. ***„Vision of a New Hungarian Intelligence Architecture”***, Geneva Center for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), (önálló tanulmány), Genf, 2004. március, Online: [http://www.dcaf.ch/publications/Working\\_Papers/136.pdf](http://www.dcaf.ch/publications/Working_Papers/136.pdf) (2004. május 20.)
3. ***„A Magyar Önkormányzatok Európai Szövetségének stratégiája”***, Magyar Önkormányzatok Európai Szövetsége, Székesfehérvár, 2003. október, Online: [http://www.moesz.com/moesz\\_hun\\_strategia.html](http://www.moesz.com/moesz_hun_strategia.html) (2004. március 4.)  
***”Strategy of the Association of Hungarian Municipalities of Europe”***, Magyar Önkormányzatok Európai Szövetsége, Székesfehérvár, 2003. október, Online: [http://www.moesz.com/moesz\\_eng\\_strategia.html](http://www.moesz.com/moesz_eng_strategia.html) (2004. március 4.)
4. ***„Regulating the Intelligence System and Oversight in the Hungarian Constitutional Democracy”***, (1) Civil-Military Relations in South-East Europe, PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes, (könyvfejezet), Vienna, Austria, 2004 tavasz, illetve (2) Thesis, Naval Postgraduate School, Monterey, California, USA, illetve (3) Federation of American Scientists, Washington D.C., USA, Online: <http://www.fas.org/irp/world/hungary/babos.pdf> (2004. február 7.);
5. ***„The Role of the Partnership for Peace Program and the State Partnership Program in the Process of NATO enlargement. The Case of the Hungarian-Ohio Cooperation”***, Thesis, Naval Postgraduate School, Monterey, California, USA, Online: [http://www.ngb-ia.org/public/library\\_file\\_proxy.cfm/lid/118](http://www.ngb-ia.org/public/library_file_proxy.cfm/lid/118) (2004. február 7.);
6. ***„A Posztgraduálisok Nemzetközi Szervezetének (π-net) metamorfózisa”***, Acta Doctorandum, 2001/2, Budapest, Online: [http://www.phd.hu/acta/acta\\_01\\_2.pdf](http://www.phd.hu/acta/acta_01_2.pdf) (2004. február 7.);
7. ***„Stumbling Blocks of Hungary’s NATO Integration”***, Defense Studies, Institute of Strategic and Defense Research, (könyvfejezet) Budapest, 2001;
8. ***„A kanadai nemzetbiztonság vezéreszméje: a multikulturalizmus”***, Collega, Az Accursius Jogász Egylet folyóirata, V. évfolyam 2. szám, Budapest, 2001. május, Online: <http://www.extra.hu/accursius/> (2004. február 7.);
9. ***“Breakthrough of Civil-Military Relations in Hungary”***, Civil-Military Relations in South-East Europe, PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes, (könyvfejezet) Vienna, illetve International Relations and Security Network, Zurich, 2001, Online: <http://www.isn.ethz.ch/isis/Frame/frame3index.htm> (2004. február 7.);
10. ***“A Békepartnerségi Program fejlődési folyamata”***, Kard és toll, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2000;
11. ***“A Posztgraduálisok Nemzetközi Szervezetéről”***, Acta Doctorandum, Budapest, 2001/1, Online: [http://www.phd.hu/acta/acta\\_01\\_1.pdf](http://www.phd.hu/acta/acta_01_1.pdf) (2004. február 7.);
12. ***“EU-FUNKCIÓ”***, Európa 2002, Budapest, 2000, Online: <http://www.europa2002.hu/2nd/2nd.pdf> (2004. február 7.);

13. **“Doktorandusz-jogok”**, Acta Doctorandum, Budapest, 2000/2,  
Online: [http://www.phd.hu/acta/acta\\_00\\_2.pdf](http://www.phd.hu/acta/acta_00_2.pdf) (2004. február 7.);
14. **“Egy tudományos világtalálkozó”**, Hadtudomány, Budapest, 2001/2;  
Online: [http://www.zmka.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2000/1\\_12.html](http://www.zmka.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2000/1_12.html) (2004. február 7.);
15. **“Integrációnk harmadik pillére: a NYEU - A társult tagsághoz vezető út”**, Új Honvédségi Szemle, Budapest, 1999/6;
16. **“Tavaszi szél...”**, Új Honvédségi Szemle, Budapest, 1999/5;
17. **“Tavaszi szél...”**, Hadtudományi Hírlevél, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 199/1,  
Online: [http://www.zmka.hu/tudtev\\_uj/kiadvany/Hirlev991.pdf](http://www.zmka.hu/tudtev_uj/kiadvany/Hirlev991.pdf) (2004. február 7.);
18. **“EU-Magyarország – Kihívások 2000”**, Új Honvédségi Szemle, Budapest, 1998/11;
19. **“Nemzet – Biztonság(!) Egy sokadik értelmezés...”**, Új Honvédségi Szemle, Budapest, 1998/7;
20. **“EU: körkérdés”**, Népszabadság, 1998. november 10;
21. **“Democratic Civil Military Relations Structure Problems, Future in Hungary”**, DCMRP Paper, Ottawa, illetve York Center for International and Security Studies, Toronto, 1998,  
Online: [http://www.yorku.ca/yciss/activities/97-98\\_afternoon.htm](http://www.yorku.ca/yciss/activities/97-98_afternoon.htm) (2004. február 8.);
22. **“Civil-Military Relations – A Hungarian Point of View”**, The Canadian Maple Leaf, Ottawa, 1998/4;
23. **“NATO: Brüsszel előtt Madrid – Madrid után Brüsszel?”**, Új Magyarország, Budapest, 1997. július 8;
24. **“NATO: körös kérdés”**, Magyar Hírlap, Budapest, 1997. július 8.

## VII. Szakmai-tudományos önéletrajz

### TANULMÁNYOK

#### DOKTORI KÉPZÉS

- 2001 A doktori tanulmányok befejezését lezáró abszolutórium;
- 1998- Doktorandusz, biztonságpolitika, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.  
Disszertáció tervezett címe: „Az európai biztonság öt központi pillére”.

#### EGYETEMI DIPLOMÁK

- 2003 Nemzetbiztonsági ügyek szakértő, nyugat-európai szakirány, Haditengerészeti Posztgraduális Iskola, Monterey, Kalifornia, USA (Master of Arts in National Security Affairs, Naval Postgraduate School),  
Diplomamunka: „A Békpartnerségi Program és az amerikai Állami Partnerségi Program szerepe a NATO-bővítés folyamatában. Magyarország-Ohio esettanulmány” (*“The role of the Partnership for Peace Program and the State Partnership Program in the Process of NATO Enlargement. The Case of the Hungarian-Ohio Cooperation”*);
- 2003 Nemzetközi biztonság és civil-katonai kapcsolatok szakértő, Haditengerészeti Posztgraduális Iskola, Monterey, Kalifornia, USA (Master of Arts in International Security and Civil-Military Relations, Naval Postgraduate School),  
Diplomamunka: „A titkosszolgálatok tevékenységének és kontrolljának racionalizálása a magyar alkotmányos demokráciában” (*“Regulating the Intelligence System and Oversight in the Hungarian Constitutional Democracy”*);
- 1995 Általános felderítő tiszt, katonadiplomáciai és hírszerző szakirány, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Budapest,  
Diplomamunka: „A személyiség megismerésének szociálpszichológiai módszerei”.

#### FŐISKOLAI DIPLOMA

- 1989 Okleveles felderítő tiszt (mélységi felderítő ágazat) és harcjármű üzemméternök, Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre,  
Diplomamunka: „A katonai hírszerzés”, Országos Tudományos Diákköri Konferencia III. helyezés 1988-ban.

#### TÖRZSTISZI KÉPZÉS

- 1993 Általános felderítő törzstiszt, katonadiplomáciai és hírszerző szakirány, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Budapest.

### BEOSZTÁSOK

- 2003- Kiemelt Főtiszt, Védelempolitikai Főosztály, Honvédelmi Minisztérium;
- 1999-01 Osztályvezető-helyettes, Békpartnerségi Együttműködési Osztály, NATO és Multilaterális Együttműködési Főosztály, Honvédelmi Minisztérium;
- 1998-99 Osztályvezető-helyettes, NATO Koordinációs Osztály, NATO Főosztály, Honvédelmi Minisztérium;
- 1997-98 Hírszerző főtiszt, NATO Integrációs és Együttműködési Osztály, Koordinációs és Együttműködési Főosztály, MK Katonai Felderítő Hivatal;
- 1995-97 Hírszerző főtiszt, Hírszerző Igazgatóság, MK Katonai Felderítő Hivatal;

- 1992-95 Hallgató, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia;
- 1989-93 Mélységi felderítő csoportparancsnok, 82. Bercsényi László Felderítő Zászlóalj, Szolnok.

## MEGBIZATÁSOK

- 2003- NATO-oroszbizottság (NRC); NATO-ukrán Bizottság (NUC); EU-oroszbizottság; EU-Ukrán Bizottság; EU Euromediterrán Partnerség; NATO Mediterrán Dialógus HM-referense; a HM Védelempolitikai Főosztály tudományszervezője;
- 1999-01 A NATO Tagsági Akcióterv (Membership Action Plan – MAP) HM-referense;
- 1998-01 A NATO Politikai-Katonai Felügyelő Bizottságának (Political-Military Steering Committee - PMSC) HM-referense;
- 1998-01 A HM NATO Főosztály tudományszervezője;
- 1998- A PpF Védelmi Akadémiái és Stratégiai Kutatóintézetek Tudományos Konzorciumának (PpF Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes) tagja;
- 1998-99 A Nyugat-európai Unió HM-referense;
- 1997-98 A NATO-integráció Hírszerző Munkacsoportjának (Intelligence Working Group on NATO Enlargement - IWGNE) KF-referense.

## ELŐLEPTETÉSEK

- 2003 Alezredes;
- 1998 Őrnagy;
- 1996 Százados;
- 1993 Főhadnagy;
- 1989 Hadnagy.

## NYELVISMERET

- 2001 Angol, tudományos fogalmazás és TOEFL 227;
- 1996 Szlovák katonai szakanyaggal bővített felsőfok "C";
- 1995 Orosz katonai szakanyaggal bővített felsőfok "C";
- 1994 Angol katonai szakanyaggal bővített felsőfok "C";
- 1997 Spanyol katonai szakanyaggal bővített középfok "B".

## FONTOSABB TOVÁBBKÉPZÉSEK/SZEMINÁRIUMOK

- 2003 • „Az amerikai kormányzat”, tanulmányút Washingtonba (Pentagon, Külügyminisztérium, Kongresszusi Könyvtár, Annapolis-i Haditengerészeti Akadémia), a Haditengerészeti Posztgraduális Iskola Nemzetközi Hivatalának ösztöndíja, USA (1 hét);
- 2002 • „Az amerikai SPP tanulmányozása”, tanulmányút Clevelandbe, Mansfieldbe, Columbusba; Baltimoreba és Washingtonba) a Haditengerészeti Posztgraduális Iskola Nemzeti Biztonsági Tanszék vezetőjének és a Nemzetközi Dékán ösztöndíja, USA (1 hét);
- 2001 • „Tudományos fogalmazás és TOEFL tanfolyam”, DLI/ELC, San Antonio, Texas, USA (4 hónap);
- „Athena 2001. éves védelmi tervezési szeminárium”, Athén, Görögország (1 hét);
- „Nemzetközi Program a Nemzeti Biztonságról” vezetői tanfolyam, Galilee Collage, Haifa, Izrael (2 hét);
- 2000 • „Szeminárium a NATO-bővítésről”, SVKI, Budapest (1 hét);

- 1999
  - “PfP képzési, oktatási és technológiai éves szeminárium (PfP TEEP)”, Orlando, Florida, USA (1 hét);
  - “NATO-attasék éves szimpóziuma”, NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium (1 hét);
  - “A PfP Védelmi Akadémiai és Stratégiai Kutatóintézetei Tudományos Konzorciumának éves szimpóziuma”, Tallinn, Észtország (1 hét);
  - “Éves regionális PfP-szeminárium”, NATO regionális parancsnokság, Madrid, Spanyolország (1 hét);
  - “Éves regionális PfP-szeminárium”, NATO regionális parancsnokság, Izmir, Törökország (1 hét);
  - “A PfP Védelmi Akadémiai és Stratégiai Kutatóintézetei Tudományos Konzorciumának éves szimpóziuma”, Szófia, Bulgária (1 hét);
- 1998
  - “Kibővített képzési és oktatási éves szeminárium (PfP TEEP)”, Vilnius, Litvánia (1 hét);
  - “Demokratikus Civil-Katonai Kapcsolatok Vezetői Program, Carleton University (Ottawa), York University (Toronto), Queen’s University and Royal Military College (Kingston), Kanada (6 hét);
- 1997
  - “Demokratikus védelmi tervezési szeminárium”, G. C. Marshall European Center for Security Studies, Balatonkenese (1 hét).

## TUDOMÁNYOS/SZAKMAI KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG

- 2004-
  - Vendégelőadó, Multilateral Academy Institute, Sarajevo;
- 2003-
  - Vendégelőadó, Nemzetközi Szervezetek Tanszék, Budapesti Kommunikációs Főiskola;
  - Vendégelőadó, Nemzetközi és Biztonsági Tanulmányok Tanszék, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem;
  - Tag, „Friends of the American Revolutionary War Hero Colonel Michael Kovats of Hungary Committee”, Cleveland, Ohio, USA;
- 2001-02
  - Alapító alelnök, Magyar Önkormányzatok Európai Szövetsége;
- 1999-01
  - Elnök, Posztgraduális Hallgatók Nemzetközi Szervezete (Postgraduates International Network -  $\pi$ -net);
- 1998-99
  - Elnökségi tag, Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ);
- 1999-
  - Tudományos osztályvezető, Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ);
  - Tag, PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes;
- 1997-
  - Tag, Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes;
  - Tag, Magyar Hadtudományi Társaság, biztonságpolitikai szakosztály;
  - Tag, Magyar Külügyi Társaság;
  - Tag, Biztonsági és Honvédelmi Kutatások Központja;
  - Tag, Tudományos Ismeretterjesztő Társaság (TIT), Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesület;
  - Tag, Friedrich Ebert Stiftung (Friedrich Ebert Alapítvány).

## TUDOMÁNYOS/TUDOMÁNSZERVEZŐI TEVÉKENYSÉG:

- 2004 • 5<sup>th</sup> workshop of “Regional Stability in South East Europe” Working Group, 7-10 May 2004, Reichenau, Austria;
- 2003 • „Délkelet-Európa stabilitása”, munkacsoport-ülés, a Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békapartnerségi Konzorciuma szervezésében, 2003. október 22-26., Dubrovnik, Horvátország;
  - Vendégelőadó, Nemzetközi Szervezetek Tanszék, Budapesti Kommunikációs Főiskola, 2003-;
  - Vendégelőadó, Biztonsági Tanulmányok Tanszék, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2003-;
  - Tag, „Friends of the American Revolutionary War Hero Colonel Michael Kovats of Hungary Committee”, 2003-, Cleveland, Ohio, USA;
  - „Az amerikai kormányzat”, tanulmányút Washingtonba (Pentagon, Külügyminisztérium, Kongresszusi Könyvtár, Annapolisi Haditengerészeti Akadémia)”, a Haditengerészeti Posztgraduális Iskola Nemzetközi Dékánjának ösztöndíja, 2003. március 26-31., USA;
- 2002 • „Az amerikai SPP tanulmányozása”, tanulmányút Cleveland-be, Mansfieldbe, Columbusba; Baltimoreba és Washingtonba”, a Haditengerészeti Posztgraduális Iskola Nemzeti Biztonsági Tanszék vezetőjének és a Nemzetközi Dékán ösztöndíja, 2002. október 23-29., USA;

- „Nemzeti biztonsági ügyek”, posztgraduális képzés, nyugat-európai szakirány, Nemzeti Biztonsági Tanszék, Haditengerészeti Posztgraduális Iskola, 2002. január-2003. június, Monterey, Kalifornia, USA,  
Diplomamunka: „A Békepartnerségi Program és az amerikai Állami Partnerségi Program szerepe a NATO-bővítés folyamatában. Magyarország-Ohio esettanulmány” (“The role of the Partnership for Peace Program and the State Partnership Program in the Process of NATO Enlargement. The Case of the Hungarian-Ohio Cooperation.”);
- „Nemzetközi biztonság és civil-katonai kapcsolatok”, posztgraduális képzés, Haditengerészeti Posztgraduális Iskola, 2002. január-2003. június, Monterey, Kalifornia, USA (Master of Arts in International Security and Civil-Military Relations, Naval Postgraduate School),  
Diplomamunka: „A titkosszolgálatok tevékenységének és kontrolljának racionalizálása a magyar alkotmányos demokráciában” (“Regulating the Intelligence System and Oversight in the Hungarian Constitutional Democracy.”);
- A Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezeteinek Nemzetközi Szövetsége (Postgraduates’ International Network -  $\pi$ -net). első kongresszusának szervezése, elnöklése, 2002. március 4-11., Budapest;
- „Angol tudományos fogalmazás és TOEFL tanfolyam”, DLI/ELC, 2001. augusztus-december, San Antonio, Texas, USA;
- „International Programme on National Security” (Nemzetközi Program a Nemzeti Biztonságról), 2001. május 31-június 12, Galilee Collage, Haifa, Izrael;
- „Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma, Korai Előrejelzés és Válságmenedzsment a Dél-kelet-európai Régióban Munkacsoport ülése), 2001. május 18-21., Reichenau, Ausztria;
- A Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezeteinek Nemzetközi Szövetsége (Postgraduates’ International Network -  $\pi$ -net) alapítása, elnöki megbízatás, 2001. április 21., Szent István Egyetem, Gödöllő;
- A Kárpát-medencei Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezetének alapítása, 2001. április 21., Szent István Egyetem, Gödöllő;
- A Doktoranduszok Országos Szövetsége által „Tavaszi Szél 2001” címmel rendezett doktorandusz-világtalálkozó szervezése, rendezése és levezetése, 2001. április 20-22., Szent István Egyetem, Gödöllő;
- „Éves rendes küldöttgyűlés”, Doktoranduszok Országos Szövetségének rendezvénye, 2000. november 5., Professzorok Háza, Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.;
- Jogász-doktoranduszok konferenciája, 2000. december 6-8., az Oktatási Minisztérium Oktatási Központja, Pilisborosjenő;
- „HM 2000. éves tudományszervező konferencia”, 2000. június 7-10., Csopak;
- „Annual Conference of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciumának Éves Konferenciája), 2000. június 17-22., Konferenciaközpont, Tallinn, Észtország;
- „Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma, Korai Előrejelzés és Válságmenedzsment a Dél-kelet-európai Régióban Munkacsoport ülése), 2000. május 19-22., Reichenau, Ausztria;
- „Éves második rendes küldöttgyűlés”, Doktoranduszok Országos Szövetségének rendezvénye, 2000. május 27., Professzorok Háza, Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.;
- „Éves rendes közgyűlés”, a TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesület rendezvénye, 2000. április 20., Budapest, Bródy S. u. 16.;
- A Doktoranduszok Országos Szövetsége által „Tavaszi Szél 2000” címmel rendezett doktorandusz-világtalálkozó és annak hadtudományi szekcióülésének szervezése, rendezése és levezetése, 2000. április 14-16., Szent István Egyetem, Gödöllő;
- A Doktoranduszok Országos Szövetségének elnökségi tagja és az azzal együtt járó tudományszervezői teendők ellátása, 2000-2001.;
- A HM NATO és Multilaterális Együttműködési Főosztály tudományszervezője, 2000-2001.;
- „Annual Conference of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes”, 1999. december 7-12., Bojana Elnöki Rezidencia, Szófia, Bulgária;
- „Tisztújító közgyűlés”, a Magyar Külügyi Társaság rendezvénye, 1998. november 12., Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest, Egyetemter 1-3.;
- Az „Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes”, magyar képviselője, 1999- ;

- Az „ESDI/CESDP Working Group of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma, Európai Védelmi Identitás/Közös Európai Biztonság-, és Védelempolitika Munkacsoport) tagja, 1999-2000.;
- „Rendkívüli közgyűlés”, a Magyar Hadtudományi Társaság rendezvénye, 1999. március 26., Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, Hungária krt. 7-11.;
- „Közgyűlés”, a TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesület rendezésében, 1999. április 8., Budapest, Bródy S. u. 16.;
- „Küldöttgyűlés”, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 1999. július 2-4., Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.;
- A Doktoranduszok Országos Szövetsége által „Tavaszi Szél '99” címmel rendezett doktorandusz-világtalálkozó, és annak hadtudományi szekciójának szervezése, rendezése és levezetése, 1999. május 14-16., Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, Hungária krt. 7-11.;
- A „PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma) tagja, 1999-;
- Research Working Group of the PjP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes” (A Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma, Kutatási Munkacsoport) magyar képviselője, 1999-;
- 1998 • A Doktoranduszok Országos Szövetségének tudományos osztályvezetője (1998-2000), és az azzal együtt járó tudományszervezői teendők ellátása;
- 1995 • „A személyiség megismerésének szociálpszichológiai módszerei”, egyetemi szakdolgozat, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, 1995;
- 1988 • OTDK III. helyezés „A katonai hírszerzés” című dolgozattal, 1988.

#### **FONTOSABB ANGOLNYELVŰ ELŐADÁSOK, FELSZÓLALÁSOK JEGYZÉKE:**

- 2004 • Előadás: „Hungarian Peace Support Operations: Its Role In The Balkans And Elsewhere” 5<sup>th</sup> workshop of “Regional Stability in South East Europe” Working Group, 7-10 May 2004, Reichenau, Austria;
- Előadás: „Evolution of the ESDP”, International Seminar on Security Policy, Department of International and Security Policy and Center for Strategic and Defense Research, 27 April, 2004, Budapest, Hungary;
- Előadás: „ESDP: The American Perception”, International Seminar on Security Policy, Department of International and Security Policy and Center for Strategic and Defense Research, 28 April, 2004, Budapest, Hungary;
- 2003 • Előadás: „A Magyar Önkormányzatok Európai Szövetségének Stratégiája”, Magyarok Világkongresszusa, 2003. november 27-30., Cleveland, USA;
- Előadás: „Evolution of the ESDP”, International Seminar on Security Policy, Department of International and Security Policy and Center for Strategic and Defense Research, 7 October, 2003, Budapest, Hungary;
- Előadás: „ESDP: The American Perception”, International Seminar on Security Policy, Department of International and Security Policy and Center for Strategic and Defense Research, 8 October, 2003, Budapest, Hungary;
- Előadás: „The Common European Security and Defense Policy: The American Perception”, European Security, Naval Postgraduate School, 2003. március 6., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: “The Splendid Little War with Great Consequences”, Strategy, Naval Postgraduate School, 2003. február 1., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: “Theodore Roosevelt”, Strategy, Naval Postgraduate School, 2003. február 1., Monterey, Kalifornia, USA;
- 2002 • Előadás: “The Role of the Partnership for Peace Program and the State Partnership Program in the Process of NATO Integration. The Case of the Hungarian-Ohio Cooperation”, Research Colloquium, Naval Postgraduate School, 2002. október 26., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: „Strengthening Europe’s Security Architecture: Where Should we Stand? Where Should we Go?”, NATO, Naval Postgraduate School, 2002. szeptember 18., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: “The Mediterranean Security as it Primarily Relates to the Mediterranean Dialogue”, Mediterranean Security, Naval Postgraduate School, 2002. május 30., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: “Did the Vienna Settlement Rest on a Balance of Power?”, History of Modern Europe, Naval Postgraduate School, 2002. április 8., Monterey, Kalifornia, USA;



- Előadás: „*The Actual Debates of the Common European Security and Defense Policy and the Transatlantic Link as they Primarily Relate to Hungary*”, Government and Security in Western Europe, Naval Postgraduate School, 2002. március 18., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: *Battle of Shiloh*” War in Modern World, Naval Postgraduate School, 2002. március 17., Monterey, Kalifornia, USA;
- Előadás: „*Opening Speech*”, Postgraduates’ International Network Congress, a Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezeteinek Nemzetközi Szövetsége első kongresszusának megnyitása, elnöklése, 2002. március 4-11., Budapest;
- 2000 • Előadás: „*The Road From PfP to NATO: Stumbling-Blocks in Hungary’s NATO Integration*” , Magyar-Horvát védelempolitikai szakértői konzultáció a NATO-békepartnerségről, 2000. december 14-15., Védelmi Minisztérium, Zágráb, Horvátország;
- Előadás: „*Stumbling-Blocks in Hungary’s NATO Integration*”, Conference on NATO integration, 2000. november 14-15., Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest;
- Fel szólalás: „*Operationality of the OCC*”, Annual Conference on PfP Training and Education Enhancement Programme, szindikátus-ülés, 2000. szeptember 18-23., Vilnius, Litvánia;
- Fel szólalás: „*Identification of the Research Field of the Working Group; What is South East Europe?*”, 2000. május 19-22., Reichenau, Ausztria;
- Fel szólalás: „*Hungary’s evaluation on the Membership Action Plan of Slovenia*”, PMSC (19+1 format) Meeting on NATO’s Membership Action Plan, 2000. március 5., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- Előadás: „*Hungary’s Lessons Learned on NATO Enlargement*” (Magyarország NATO-integrációs tapasztalatai), PMSC (19 format) Meeting on NATO’s Membership Action Plan, 2000. február 11., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- 1999 • Fel szólalás: „*What is the EU, as a Club, from the ESDI/CFSP perspective*”, Annual Conference of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes, ESDI/CESDP Working Group Session, 1999. december 7-12., Szófia, Bulgária;
- Előadás: „*Hungarian participation in the PfP as a NATO Member*”, Expert Conference of South East Europe Defence Ministerial, 1999. szeptember 6-10., Védelmi Minisztérium, Szófia, Bulgária;
- Előadás: „*Hungary’s Lessons Learned for PfP Training and Education Programme*”, Annual Conference on Training and Education of the Partnership Co-ordination Cell ’99’, 1999. július 12-17., NATO Európai Főparancsnoksága, Mons, Belgium;
- Előadás: „*Hungary’s Participation in the Partnership for Peace Programme*”, Partnership for Peace Annual Regional Seminar ’99’, 1999. május 16-22., NATO Dél-kelet-európai Regionális Parancsnokság, Izmir, Törökország
- 1998 • Előadás: „*Civil-Military Relations in Post-Communist Societies: The Hungarian Case*”, Forum on Civil-Military Relations in Post-Communist Societies (Roundtable discussion with Eastern European defence officials), by the York Post-Communist Studies Programme (PCSP), in cooperation with the Association of Universities and Colleges Canada (AUCC), 1998. március 5., York University, Toronto, Kanada;
- Előadás: „*Transition of Civil-Military Relations in Hungary*”, Forum on Civil-Military Relations, Association of Universities and Colleges Canada (AUCC) and Norman Patterson School of International Affairs, Carleton University, 1998. február 22., Ottawa, Kanada.

## **FONTOSABB KÜLFÖLDI KONFERENCIÁK, SZEMINÁRIUMOK JEGYZÉKE**

- 2004 • „*NATO-Russia Council on Terrorism*”, 2004. április 3-6., Norfolk, USA;
- „*NATO Mediterranean Dialogue, Military Cooperation Consultation Meeting*”, 2004. március 18-20., Brüsszel, Belgium;
- 2003 • „*Magyarok Világkongresszusa*”, 2003. november 27-30., Cleveland, USA;
- „*NATO-Russia Council, Joint Working Group on Defense Reform Meeting*”, 2003. november 5-6., Brüsszel, Belgium;
- „*EU Euromediterranean Partnership, Political Committee Meeting*”, 2003. október 20-23., Róma Olaszország;
- „*Délkelet-Európa stabilitása*” munkacsoport-ülés, a Védelmi Akadémiák és Stratégiai Kutatóintézetek Békepartnerségi Konzorciuma szervezésében, 2003. október 23-26., Dubrovnik, Horvátország;
- „*NATO-Ukraine Council, Joint Working Group on Defense Reform Meeting*”, 2003. október 29-30., Brüsszel, Belgium;
- „*Athena 2001. éves védelmi tervezési szeminárium*”, 2001. június 5-11., Athén, Görögország;

- 2001 • „*International Programme on National Security*”, 2001. május 31-június 12., Galilee Collage, Haifa, Izrael;
- „*Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes*”, 2001. május 18-21., Reichenau, Ausztria;
- A Doktoranduszok és Tudományos Kutatók Szervezeteinek Nemzetközi Szövetsége (Postgraduates' International Network -  $\pi$ -net) alapítása, 2001. április 21., Szent István Egyetem, Gödöllő;
- 2000 • Magyar-horvát védelempolitikai szakértői konzultáció a NATO-békepartnerségről, 2000. december 14-15., Védelmi Minisztérium, Zágráb, Horvátország;
- „*Partnerships for Learning in the New Millenium, Interservice/Industry Training, Simulation and Education Conference*”, 2000. november 25-december 3., Orlando, Florida, Egyesült Államok;
- „*The Estonian Annual National Plan*”, Magyar-észti védelempolitikai szakmai konzultáció, 2000. november 16-18., Védelmi Minisztérium, Tallinn, Észtország;
- „*Annual NATO Defence Attaché Symposium 2000*”, 2000. október 16-21., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- „*1<sup>st</sup> MAP Defense Ministerial Meeting*”, 2000. október 12-13., Szófia, Bulgária;
- „*Annual Conference on PfP Training and Education Enhancement Programme*”, 2000. szeptember 18-23., Vilnius, Litvánia;
- Magyar-észti miniszteri találkozók, 2000. június 21-22., Védelmi Minisztérium, Külügyminisztérium, Honvédelmi Bizottság, Tallinn, valamint a Balti Védelmi Kollégium diploma-kibocsátója, Tartu, Észtország;
- „*Annual Conference of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes*”, 2000. június 19-21., Konferenciaközpont, Tallinn, Észtország;
- Magyar-horvát miniszteri találkozó, 2000. május 10-11., Védelmi Minisztérium, Zágráb, Horvátország;
- „*Early Warning and Crisis Management in the South East Europe Working Group of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes*”, 2000. május 19-22., Reichenau/Rax, Ausztria;
- Magyar-szlovén államtitkári szakmai konzultáció, 2000. március 23-24., Védelmi Minisztérium, Ljubljana, Szlovénia;
- „*PMSC (19+1 format) Meeting on NATO's Membership Action Plan*”, a NATO Politikai-katonai Bizottságának 19+1-es körben [NATO+Szlovénia] rendezett ülése, 2000. március 20., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- „*PMSC (19+1 format) Meeting on NATO's Membership Action Plan*”, a NATO Politikai-katonai Bizottságának 19+1-es körben [NATO+Románia] rendezett ülése, 2000. március 6., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- „*PMSC (19 format) Informal Meeting on NATO's Membership Action Plan*”, a NATO Politikai-katonai Bizottságának 19-es körben rendezett informális ülése, 2000. február 11., NATO-főparancsnokság, Brüsszel, Belgium;
- 1999 • „*Annual Conference of the PfP Consortium of Defense Academies and Strategic Studies Institutes*”, 1999. december 7-11., Bojana Elnöki Rezidencia, Szófia, Bulgária;
- „*Partnership for Peace Annual Regional Seminar '99*”, 1999. november 1-7., NATO Dél-nyugat-európai Regionális Parancsnokság, Madrid, Spanyolország;
- „*Expert Conference of South East Europe Defense Ministerial*”, 1999. szeptember 6-10., Védelmi Minisztérium, Szófia, Bulgária;
- „*WEU's EUROLONGTERM Steering Committee Meeting on TOR*”, a Nyugat-európai Unió Hosszú-távú Védelmi Tervezésért felelős bizottságának ülése a Szervezeti és Működési Szabályzatról, 1999. június 8., Nyugat-európai Unió Főparancsnoksága, Brüsszel, Belgium;
- „*Annual Conference on Training and Education of the Partnership Co-ordination Cell '99*”, 1999. július 12-17., NATO Európai Főparancsnoksága, Mons, Belgium;
- „*Partnersip for Peace Annual Regional Seminar '99*”, 1999. május 16-22., NATO Délkelet-európai Regionális Parancsnokság, Izmir, Törökország;
- „*Informal Brainstorming of Western European Union on ESDI*”, 1999. május 4., Bonn, Németország;
- 1998 • „*Meeting of the Intelligence Working Group for NATO Enlargement*”, 1998. május 10-13., Cseh Katonai Felderítő Hivatal, Prága, Cseh Köztársaság.

## HIVATALOS BÍRÁLATOK

*Két dolgot soha nem értünk meg egészen: a mindenséget s önmagunkat.  
Minden tudománynak elérhető tárgya csak e kettő között fekszik, s éppen  
ez az ok, melyért a tudományban teljes megnyugvást nem találhatunk.  
Mert miután minden komoly gondolkozás azon kérdéshez vezet, mily  
összefüggésben áll azon tárgy, melyről elmélkednénk, az egésszel s  
önmagunkkal, természetes, hogy minden tudományunk kétellyel  
vagy hittel végződik.*

Eötvös